

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVII. Filiæ gulæ, & mola inde provenientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

generis nobilitatem, ut princeps, aut temporis congruitatem, ut in nuptiis & conviviis discretis, potest esse hoc absque peccato.

162 De S. Thoma Cantuariensi Archiepiscopo & Martyre Heriberto de Bosoham in ejus vita scribit, quod ei in mensa multa quidem offerrebantur, & varia, sed inter plurima ad esum proprium pauca retinebat. Et ea quibus ipse utebatur, & delicatiora quidem, & pretiosiora erant... Unde cum unus justorum talium super hoc inter discumbendum semel quasi subridens notaret Pontificem, aliquantisper zelo motus Pontifex sic ei respondit: Certe, frater, nisi fallor, cum aviditate majori tu tuam sumis fabam, quam ego appositam mihi phasidem... Nec enim refert, ut tradunt animarum Medici, Patres Orthodoxi, quid, quantumve quis sumat, si solum necessitati & valetudini sue, non voluptati indulgeat. Pontifex igitur, qui grossiora non poterat, utpote minimè nutritius in his, delictiosa quidem, sed parè admodum sumebat, & sobriè, ita quod, sicut ex ejus secreta confessione quidam Religiosi ipsius familiares noverunt secretius, non magis cibatus, quam jejunus, nec post vina plus quam antè, ullam vix sentiret carnis rebellionem.

163 Unde S. Augustinus l. 3. de doctr. Christ. c. 10. Fieri potest, ut sine aliquo vitio cupidinis, vel voracitatis, pretiosissimo cibo sapiens utatur; inspiens autem foedissimà gula flammà in vilissimum olus ardeat. Convivia autem facere, tibi communiter lauta præparantur, cum ex amicitia, vel alia honesta causa fiunt, de se non sunt reprehensibilia. Nam & Job permittebat filiis suis convivia facere invicem. Et Joseph præparavit fratribus suis convivium. Et Abraham Angelis, hospitibus suis, &c.

164 Tertia species gula est ponere nimis de tempore & cura (id est nimium temporis & curæ) ad præparandum cibos, ut magis delectent... Et præcipue in hoc solent delinquere divites, & etiam Prælati Ecclesie. Unde Alanus de planctu nature ait: „Hodie gula vitium profundius se porrigit in Dominos & Prælatos, qui salmones, lucios, cæteroque pisces æquipollenti generositate insignes, variis decoctionibus cruciant martyriis, balneantes officio sacri peris fonte baptizant, ut multiformis saporis gratiam consequantur; alius ministrorum contudit, colat alius & conficit, substantiam vertit in accidens, naturam mutat in artem, ut saturitas transeat in esuriam. Hæc ille. Sed magnam conscientiam sibi debent facere tales, de tanto tempore quod amittunt, & faciunt ministros amittere, pro hujusmodi præparatione, & expensis superfluis, quibus deberent pauperibus subvenire. Grave namque peccatum esse potest expensas notabiliter superfluas in istis facere, ubi tot Christi membra pane indigent.

165 Quarta species gula est nimis ardentè, seu nimia aviditate cibum vel potum sumere. Ad quod pertinere videtur comedere nimis rapaciter & festinanter. Et licet quidam habeant à naturali conditione, vel assuetudine, tamen

corpori nocet... Et cum procedit ex inordinato appetitu delectationis, gula peccatum est.

Ultima species est, cum non servatur comediendi bibendique tempus, quasi quolibet horâ sine regula comedere vel bibere quis velit. Quod argumento est quæritæ potius voluptatis, quam necessitatis: cum obsit, non profit valetudini. Nec hoc facientes sani vivere possunt (cum ponant indigestum super indigestum, unde mali humores generantur, & caput etiam fumosiatis est gravatum, & male aptum ad spiritualia.) Et hoc nisi magnus labor excuset, ut laborantes in agris, viatores, pueri dum sunt in augmento.

CAPUT XVII.

Filia gula, & mala inde provenientia.

167 **D**icendum (inquit S. Thomas 2. 2. q. 148. a. 6.) quod filia gula sunt quinque, scilicet inepta lætitia, scurrilitas, immunditia, multiloquium, hebetudo mentis circa intelligentiam. Quia illa vitia inter filias gula computantur, quæ ex immoderata delectatione cibi & potus consequuntur; quæ quidem potest accipi vel ex parte anime, vel ex parte corporis.

168 **E**x parte autem anime quadrupliciter. Primo quidem quantum ad rationem, cujus acies hebetatur ex immoderatione cibi & potus. Et quantum ad hoc ponitur filia gula, HEBETUDO MENTIS CIRCA INTELLIGENTIAM, propter fumositates ciborum perturbantes caput. Sicut è contrario abstinentia confert ad sapientiam perceptionem, secundum illud Eccles. 2. „Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam.“

169 **S**ecundo, quantum ad appetitum, qui multipliciter deordinatur per immoderantiam cibi & potus, quasi sopitò gubernaculo rationis. Et quantum ad hoc ponitur INEPTA LÆTITIA: quia omnes alia inordinata passiones ad lætitiã & tristitiã ordinantur, ut dicitur in 2. Ethic. Et hoc est quod dicitur 2. Esdræ 3. „Vinum omnem mentem convertit in securitatem, & in jucunditatem.“

170 **A**d ineptam lætitiã pertinet jocandigenus immodestum, petulans, obscœnum. Pertinent & choreæ dissolutæ, tripudia, motus indecori & lascivi, vanitates histrionum, &c.

Tertio, quantum ad inordinatum verbum; & sic ponitur MULTILOQUIUM, quia ut Gregorius dicit in Pastoralis: „nisi gulæ deditos immoderata loquacitas raperet, dives ille, qui epulatus quotidie splendè dicitur, in lingua gravius non arderet.“

171 **Q**uarto, quantum ad inordinatum actum; & sic ponitur SCURRILITAS, id est, jocularitas quædam proveniens ex defectu rationis, quæ sicut non potest cohibere verba, ita non potest cohibere exteriores gestus. Unde ad Ephes. 5. super illud: „aut stultiloquium, aut scurrilitas:“ dicit Glossa, quod, à stultis scurrilitas dicitur, id est jocularitas, quæ risum movere solet,“

Quamvis possit utrumque horum referri ad verba; in quibus contingit peccare, vel ratione superfluitatis, quod pertinet ad MULTILOQUIUM; vel ratione inhonestatis, quod pertinet ad SCURRILITATEM; qua est immoderatio in jocis & facetiis, aut in studio commovendi aliorum risum, estque plerumque veniale peccatum, dum personarum quidem decentia non servatur in jocis, sed abest scandalum, & prava intentio. Quandoque tamen est peccatum mortale, ratione materiae, seu objecti, si jocus vel obscenus sit & scandalosus; vel Deo, Sanctis, aut proximo graviter injuriosus.

173 Unde sacrilega scurrilitas est Scripturae sacrae verbis & sententiis abuti ad scurrilia, fabulosa, vana, &c. uti Tridentinum loquitur sess. 4. ubi graviter id prohibet, velut irreverentem violationem verbi Dei: Post hac temeritatem illam reprimere volens (S. Synodus) qua ad profana quaque convertuntur & torquentur verba & sententia S. Scripturae, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones impias, & diabolicas incantationes, divinationes, sortes, libellos etiam famosos: mandat & praecipit, ad tollendam hujusmodi irreverentiam & contemptum, ne de caetero quicquam quomodolibet verba Scripturae sacrae ad hac & similia audeat usurpare; ut omnes hujus generis homines, temeratores & violatores verbi Dei, juris & arbitrii poenis per Episcopos coercentur. Quod & postea statutum est variis in Conciliis Provincialibus, Mediolanensi I, Bituricensi, Aquensi, Tolosano, &c.

174 Contra ineptam laetitiam, & scurrilitatem Osaureum homil. 17. in Epist. ad Ephes. Non est (inquit) praesens tempus diffusa laetitia, sed lacrimae, afflictionum, & ejulatum. Tu autem in dictis... facies tempus teris. Quis Athleta, stadium ingressus, missa sollicitudine accertandi cum adversario, faceta verba loquitur & facta? Instat diabolus, circuit quarens ut rapiat, omnia movet, & in caput tuum vertit omnia, & molitur ut te e nido ejiciat, dentibus stridet, rugit, ignem spirat adversus tuam salutem: & tu sedes faceta verba dicens, & stulta loquens, & qua ad rem non pertinent proferens? Recte ergo poteris eum superare? ... Omnem dicitatem expellit tempus belli & pugnae, vigiliae, custodiae, armatura & aciei instruenda. Nihilum locum hic habere potest tempus risus: hoc est enim tempus mundi. Audi Christum dicentem: „Mundus gaudebit; vos autem contristabimini.“ Christus in cruce actus est propter tua mala. Tu autem rides? ... Sed quoniam videtur quibusdam res esse indifferens... quod non sit indifferens, inde est perspicuum, quod Christianum oportet esse sanctum, mitem, mansuetum, lugentem. Qui ergo dicit faceta, non est sanctus, etiamsi sit gracus, id est ridiculus. His solis, qui sunt in scena, haec permittuntur... Audi Prophetam dicentem: „Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.“ Nam dicitas mollem efficit ani-

mam, pigramque attollit & excitat, multaque probra parturit, & contumelias, & bella facit... Procul est a Christiano comicis dictis incessere, & necesse est ei, qui facietis dictis utitur, supervacaneas suscipere inimicitias eorum, qui temere facietis dictis irridentur, sive adsint, sive absentes audierint... Magna mala habitant in anima, qua verba usurpat faceta, magna effuse laetitia dissolutio, & ironia, ac simulatio, hiat compago, marcescit ac putrescit edificium, exterminatur timor, abest pietas ac reverentia.

Regrediamur jam ad reliquas gulae filias. 175 Ex parte corporis (prosequitur S. Thomas) ponitur IMMUNDITIA, qua potest attendi, sive secundum inordinatam emissionem quarumcumque superfluitatum, vel specialiter quoad emissionem seminis. Unde super illud Ephef. 5. „Fornicatio autem, & omnis immunditia, &c.“ dicitur Glossa „id est, incontinentia pertinens ad libidinem quocumque modo.“ Dicit etiam Hieronymus epist. ad Oceanum: Venter cibo meroque dissentit, desumat in libidinem. Et Tertull. l. de jejuniis: Appendices gulae lascivia atque luxuria. Et iterum Hieronymus in cap. 1. ad Tit. Utrumque saturitas atque ebrietas fuerint, ibi libido dominatur. Specta ventrem & genitalia, pro qualitate victorum, ordo membrorum: sunt enim loco proxima. Denique Scriptura & Patres cibi & potus intemperantiam nobis proponunt velut castitati exitialem; eo quod per eam caro effervescat, variaeque ex ea proveniant indigestiones, quibus inflammantur carnis tentationes. Plura haec de te tomo sequenti, ubi (istius intemperantiae remedium) abstinentia ex Scriptura & Patribus plurimum inculcabitur.

CAPUT XVIII.

Definitio & malitia ebrietatis.

176 Ebrietas est excessus in potando, usque ad violentam privationem usus rationis. Ut viam laxioribus opinamentis suis sterna Bulsembaum l. 5. de peccatis c. 3. dub. 5. a. 2. Malitia (inquit) ebrietatis plena & perfecta in eo consistit, quod quis, sine justa & gravi causa, tantum ob voluptatem, aut ingluviem, sciens volens, privet se usu rationis, non modo naturali, ut sit in somno, sed violenter, &c. Unde infert 1°. non esse peccatum inebriare se ex praescripto Medicorum, si aliter sanitas recuperari non possit. 2°. nec esse peccatum, si quis ad id cogatur in mento ense. Pro quo citat Lessium, Azorium, Reginaldum, Baldellum. 3°. si grande malum non possit aliter impedi, nisi auctor inebrietur, esse licitum eum inducere ad ebrietatem, saltem que non sit ipsi voluntaria. An vero liceat etiam ad voluntariam, dubium est. Lessius (inquit) affirmat. Layman rectius negat.

177 Quod excessus in potando, usque ad violentam privationem usus rationis, esse debeat volunt-